

בין המצרים (11)

לא היתה מלחמה מול היצר

וילכו בלא כח לפני רודף (מגילת איכה א.ו)

הסביר בעל "ישמח משה": מה גרם להם להענש כך, כי הלכו "בלא כח לפני רודף" מי הוא הרודף? היצר הרע, שאין לך רודף גדול הימנו. ומי הוא בעל כח? הכובש את יצרו, שאין לך יותר מהכובש את יצרו. וכך מתבאר הפסוק: "וילכו בלא כח", שלא שלטו ביצר ולא כבשו אותו, לפיכך נפלו "לפני רודף", נפלו לפני היצר הרע וחטאו ולכן נענשו. *ספר "ומחוק האור, מגילת איכה"*

דמעות בוקעות את כל המחיצות והשערים

קומי רוני בלילה לראש אשמורת שפכי כמים לבך נוכח

פני ה'.... (ב.יט)

הנביא אומר לבני ישראל, שעד עכשיו והיה די בתפילות ותחנונים סתם, ולא היה צורך בשפיכת דמעות. אבל עכשיו אין ברירה וצריך להיות: "שפכי כמים לבך", בבכיות ובדמעות. וזאת למה? מסביר ה"ישמח משה", שלפני שנחרב הבית הרי השכינה היתה שרויה בתוכינו, וכשהיינו צריכים איזה דבר, לא היה לנו אלא לפנות אל השכינה שבקרבונו, ולבקש את אשר בלבנו. לא היה צריך שום דבר יותר מזה. אבל לאחר שחרב בית מקדשנו ונטל הכבוד, היא השכינה, מבית חיינו, נהיה מצב חדש: השכינה איננה בקרבנו, ולא זו בלבד, אלא שמחיצה של ברזל מפסקת בינו לבין אבינו שבשמים. ולפיכך, מה העצה היחידה שיתקבלו תפלותינו? לבכות בדמעות ובשפיכת הלב! כל השערים ננעלו אומרים חז"ל, אבל שער דמעות לא ננעלו. ובדמעותינו נפיל את כל המחיצות ונפתח את כל השערים, עד שתתקבלנה כל תפלותינו. *ספר "ומחוק האור, מגילת איכה"*

השליך משמים ארץ תפארת ישראל (מגילת איכה ג. א)

על פי זה יש לפרש את הפסוק "ישובו ישראל עד ה' אלוקיך" (הושע יד. ב): בעת החורבן גרמו העוונות לכך שהקב"ה הסיר את זיו איקונין של יעקב אבינו מכסא כבודו. אם כן, על ידי שנשוב בתשובה, שמגעת עד כסא הכבוד, יוחזר איקונין של יעקב אבינו, ישראל, לכסא הכבוד. וזהו שאומר הכתוב: "שובה ישראל", כלומר החזר איקונין של יעקב אבינו עד כסא הכבוד, על ידי כח התשובה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה, בין המצרים"

מנחם אב

אם בכל ראש חודש יש מצוה של שמחה, כמו שכתוב (במדבר י'): "וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם", יוצא מן הכלל הזה הוא חודש אב, אשר עליו

בי"ז בתמוז נשברו הלוחות (משנה תענית פ"ד. ו)

כותב ה'בני יששכר', ולא מקרה הוא, י"ז דייקא, בגימטריא טו"ב והוא ע"פ מה שאמרו חז"ל (ב"ק נה). שאין טוב בדברות הראשונות. כי היה גלוי וידוע לפני יתברך, שעתידין להשתכר, ויאמרו, ח"ו פסקה טובה. אבל בלוחות השניות נאמרו 'למען ייטב לך', כלומר, שכל אלה הענינים טוב לישראל, ועל כן אירע המעשה ביום טו"ב בתמוז. וזה שאמר האריז"ל: "ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר", בנבואה אמר כן שעתידי להיות היום ההוא חג ויום טוב לישראל.

ספר "ברכת חיים"

תשעה באב, זמן ההכנה ל'בין הזמנים'

ישנם דברים, שכמדומה, הזמן המתאים ביותר לדבר עליהם הוא דווקא יום תשעה באב, מאחר וביום זה נשטפות העיניים ע"י הדמעות ואדם זוכה לבהירות במבטו של העולם והאדם. זהו יום שבו מתגלה האמת הנסתרת מעינינו במשך כל השנה. אחד מאותם דברים הוא ענין 'בין הזמנים'. בחז"ל מובא תיאור מופלא על אשר התרחש בעת יציאת כלל ישראל לגלות בבל. וזה לשון המדרש (ילקוט"ש איכא רמו תקצז): באותה שעה אמר משה [לירמיהו]: הלוך לפני שאלך ואביאם ואראה מי מניח ידו עליהם, אמר לו: אי אפשר לילך בדרך מפני ההרוגים, אמר לו: אף על פי כן אלך. מיד הלך משה וירמיה לפניו. כיון שהגיעו לנהרות בבל ראוהו [כלל ישראל] למשה ואמרו זה לזה: בא בן עמרם מקברו לפדותנו מצרינו, יצאה בת קול ואמרה: משה גזרה היא שנגזרה, אמר להם, בני להחזיר אתכם א"א אלא המקום יפדה אתכם במהרה, הניחן באותה שעה בבכיה גדולה עד שעלתה בכיתן למרום שנאמר "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו".

לפני שמשה רבינו הגיע, כלל לא הרימו קולם בבכי כיון שתלו תקוותם במשה רבינו שיגאלם מצרותיהם, ורק אחר שהודיעם משה כי כבר נגזרה הגזירה, פרצו כל העם בבכי ואמרו: "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו". ומובא במקום אחר בחז"ל: (ילקוט"ש תהלים רמו תתפג) שעל בכי זה אמר להם ירמיה הנביא: מעיד אני עלי שמים וארץ אילו בכיתם בכיה אחת עד שאתם בציון לא גליתם. הבכיה בזמן המתאים היתה חוסכת לכלל ישראל צער רב! תשעה באב, עקב היותו מעין 'הקדמה' לימי 'בין הזמנים', הוא א"כ הזמן המתאים לבכות בו לעורר את לבבות על האסונות המצערים שמתרחשים בתקופת 'בין הזמנים'

רב פינקוס זצ"ל בספרו "גלות ונחמה"

אמרו במשנה (תענית כז): משנכנס אב ממעטין בשמחה. ועמד על זה המגן אברהם (או"ח סי תקנ"א) בשם התוספות (מגילה ה): מה הלשון 'ממעטין', היה לו לקבוע מהו שיעור המיעוט ומה שיעור הרבוי? לכן מסבירים בעלי התוספות, כי הפירוש 'ממעטין', היינו ממעטים לגמרי שלא לשמוח כלל. ויש להסביר הבטוי 'ממעטין', כי יש דין בתשעה באב (או"ח סי תקנ"ד) שאסור ללמוד תורה, משום דכתיב: "פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים יט), ומותר ללמוד רק איכה ואיוב ודברים הרעים. לכן לא יכלו במשנה לכתוב שאסור לשמוח כלל, שאם כן היה אסור בחודש זה ללמוד תורה, שהרי לימוד זה הוא גם בגדר שמחה, ונקטה המשנה 'ממעטין' בשמחה, וההלכה מפרשת איזו סוגי שמחה צריכים למנוע.

ספר "ברכת חיים"

איכה יועם זהב ישנא הכתם הטוב שתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות (ד. א)

המשיל המקונן את עם ישראל ל'זהב' ו'כתם טוב', אשר תכונתם היא שאם הם מתקלקלים ומחלידים ונקל ניתן לרצחם ולנקותם מכל רפש וטיט שנדבק בהם. אולם תנאי קודם למעשה, שירומם וינתקם מהזוהמא בהם שקועים, כיון שכל עוד הם שקועים בכוץ ובלכלוך, הם נותרים בזוהמתם. וזו שאמר הנביא: "איכה יועם זהב", הרי את הזהב קל לנקות מהלכלוך הדבוק בו ולהשיב לו את הברק והיופי, אולם "תשפכנה אבני קודש בראש כל חוצות", כל עוד שקועים הם ברפש החטאים ולכלוך העוונות, לא תועיל לו תכונתו להתנקות בנקל, שהרי שקוע הוא עמוק בכללך.

כך אומר המדרש על הפסוק: "התנערי מעפר קומי" (ישעיה נב): כהדא תרנגולתא דמתנערא מקיטמא [פירוש]: כאותה תרנגולת המתגלגלת בעפר ומתאבקת בחול, והעפר מכסה כל גופא, הרי בה תלוי הדבר, באם תתנער מהעפר, אזי בנקל יסור מעליה הלכלוך. כן הוא בעם ישראל, שגם כאשר הם שקועים בחטאיהם, הרי בנקל יכולים הם לשוב למצבם הקודם, באם יתנערו מכל הלכלוך שדבק בהם וישוּבו לנקיותם כאות 'זהב' ו'כתם טוב'.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה, בין המצרים" בשם המגיד מדובנא "קול בוכים"

כל דור שאינו נבנה בית המקדש בימיו מעלין עליו כאילו חתריבו (ירושלמי יומא כא ה"א)

מסבירים (בני יששכר והשפת אמת): הלא רבים צדיקי יסוד עולם הלכו למנוחות ולא נבנה בימיהם? אבל האמת היא כי הצדיקים בונים בימיהם חלק מבית המקדש. כל אחד חלקו השייך לנשמתו, וכל ההארות של ימי הדורות מצטרפות ומתכנסות, כי היעלה על הדעת, שדור הגאולה יהיה כ"כ ראוי, בזכותו בלבד יבנה? אלא שזכות כל הדורות עומדת לבנין ביהמ"ק, וזה שאנו אומרים בונה ירושלים...

ספר "ברכת חיים"

הלכה: דין תלמיד חכם בהכנת צרכי שבת האם מותר לתלמיד חכם חשוב להכין צרכי שבת באופן שאינו לכבוד התורה?

מצוה על כל אדם להשתדל להכין בעצמו צרכי שבת ואפילו אם הוא תלמיד חכם חשוב מאוד וגדול הדור ואין דרכו לקנות בחנות ולא להתעסק במלאכות שבבית, אעפ"כ ישתדל להכין בעצמו לפחות דבר אחד לכבוד שבת, כפי שמצינו בגדולי האמוראים שהיו מכינים דבר מה לצורך שבת אף שאינו תואם לכבודם, ומהם ילמד כל אדם ולא יאמר לא אפגום בכבודי כי זהו כבוד שמכבד השבת, ואף שמבטל תורה עבור זה. גם באופן שיכול לעשות ולהכין צרכי שבת ע"י שליח ובכך לא יבטל תורה, אעפ"כ מצוה בו יותר מבשלוחו לפי שהיא מצוה המוטלת על גופו, מ"מ אינו חובה גמורה כמו הדלקת הנר וסעודת שבת.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: ספור את הפרחים שפורחים לעולם לא את העלים שנושרים. ספר "שמחלה"

חקירה: בעל מום. קדושת הגוף לא חלה עליו, משום שאינו ראוי למזבח, או משום שאפשר לפדותו, וקדושת הגוף חלה רק על דבר שא"א לפדותו (הגר"ח על הרמב"ם איסורי מזבח ג-ד"ה ונראה). ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: רישא וסיפא הגאון רבי עקיבא איגר יצא בשבת לרחובה של עיר ראה יהודי עומד ומעשן סיגריה, בתוך כך ניגש יהודי אחר אל המעשן וביקש ממנו סיגריה. פנה הגאון אל השני ואמר לו בלעג מר ונוקב: ממה נפשך, אם אתה מקיים את הרישא, מדוע אינך מקיים גם את הסיפא? זקף בו הלה עינים בוהות, והגאון המשיך והסביר: חכמינו אמרו: "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות". והנה את הרישא, עשה שבתך חול אתה מקיים יפה, ואילו את הסיפא, ואל תצטרך לבריות אינך מקיים? אתמהא!

ספר חד וחלק ח"ג

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן חמר, ראובן בן איזא, סאח בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוז, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'ריל בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

